

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ**

РОБОЧА ПРОГРАМА,
методичні вказівки та індивідуальні завдання
до вивчення дисципліни «Організація контрольно-ревізійної роботи»
для студентів спеціальності 071 – облік і оподаткування

Затверджено
на засіданні Вченої ради
академії

Дніпропетровськ НМетАУ 2016

УДК 657(076)

Робоча програма, методичні вказівки та індивідуальні завдання до вивчення дисципліни «Організація контрольно-ревізійної роботи» для студентів спеціальності 071 – облік і оподаткування / Укл.: Р.Б. Сокольська, Т.В. Акімова, Т.В. Кравченко. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2016. – 35 с.

Наведені загальні методичні вказівки до вивчення дисципліни «Організація контрольно-ревізійної роботи»; література, що рекомендується для поглибленого вивчення дисципліни; робоча програма і пояснення до окремих тем; перелік практичних занять; контрольні завдання за варіантами і вказівки до їх виконання.

Призначена для студентів спеціальності 071 – облік і оподаткування

Укладачі: Р.Б. Сокольська, канд. екон. наук, доц.
Т.В. Акімова, канд. екон. наук, доц.
Т.В. Кравченко, ст. викладач

Відповідальний за випуск В.Д. Зелікман, канд. техн. наук, доц.

Рецензент Д.Є. Козенков, канд. екон. наук, доц. (НМетАУ)

ВСТУП

Управління соціально-економічною системою держави здійснюється за допомогою контролю. Він постійно вдосконалюється і розвивається відповідно до вимог ринкових перетворень в економіці.

Не будучи суб'єктами господарювання, держава, органи державної влади та органи місцевого самоврядування [1] повинні здійснювати фінансовий контроль за використанням і збереженням державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів, правильністю визначення потреби в бюджетних коштах та взяттям зобов'язань, ефективним використанням коштів і майна, станом і достовірністю бухгалтерського обліку і фінансової звітності у міністерствах та інших органах виконавчої влади, державних фондах, фондах загальнообов'язкового державного соціального страхування, бюджетних установах і суб'єктах господарювання державного сектору економіки, а також на підприємствах, в установах та організаціях, які отримують кошти з бюджетів усіх рівнів, державних фондів та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування або державне чи комунальне майно, за дотриманням бюджетного законодавства, дотриманням законодавства про державні закупівлі, діяльністю суб'єктів господарської діяльності незалежно від форми власності за судовим рішенням, ухваленим у кримінальному провадженні [1].

Сьогодні декілька десятків органів контролюють діяльність суб'єктів підприємницької діяльності, керуючись сотнями нормативних актів. Чинне законодавство надає підприємцям ряд державних гарантій, за виконанням яких стежать як самі підприємці, так і органи, покликані контролювати дотримання законності, але практично відсутній комплексний підхід до вирішення організаційних та процедурних основ здійснення господарського контролю.

Розуміння необхідності нових підходів до збереження майна підприємства втілюється у пошук нових форм його контролю. Як наслідок виникає необхідність розробки нових підходів до традиційних методів бухгалтерського та внутрішнього контролю стану майна підприємства.

Обставини вимагають створення таких умов контрольного процесу, за яких крадіжки, розбазарювання та недбале ставлення до майна стали б якщо не неможливими, то хоча б ускладненими. Знання прийомів і способів ревізії відноситься саме до спеціального пізнання, тобто такого, яке властиве лише спеціалістам-професіоналам.

Дисципліна «Організація контрольно-ревізійної роботи» призначена виконувати наступні основні завдання:

- формувати у студентів комплексний науковий підхід до аналізу явищ економічної діяльності;
- забезпечити поєднання теоретичних знань з практичними вміннями та навиками в обліково-економічній сфері;
- забезпечити оволодіння практичними формами використання спеціальних економічних і бухгалтерських знань в контрольно-ревізійній діяльності.

1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Відповідно до навчального плану дисципліну «Організація контрольно-ревізійної роботи» вивчають студенти спеціальності «Облік і аудит» усіх форм навчання. Загальний об'єм дисципліни – 120 годин, які включають лекції, практичні заняття та самостійну роботу.

У навчальному процесі підготовки магістрів зі спеціальності «Облік і аудит» дисципліна «Організація контрольно-ревізійної роботи» займає важливе місце, бо вона закладає теоретичні засади щодо опанування науковими категоріями контрольно-ревізійної роботи та формує її понятійний апарат.

При вивченні дисципліни студентам слід опанувати: сутність категорій контрольно-ревізійної роботи; класифікацію понять, з нею пов'язаних, та їх характерні особливості; специфіку контрольно-ревізійної роботи як різновиду поняття фінансового контролю та необхідність її диверсифікації на сучасному етапі розвитку; усвідомити соціальну спрямованість контрольно-ревізійної роботи.

При самостійному вивченні тем дисципліни «Організація контрольно-ревізійної роботи» з урахуванням тісного зв'язку між її науковими категоріями, необхідно навчитися обирати систему методів і прийомів для вирішення завдань організації контрольно-ревізійної роботи і конкретних їх процедур.

Робоча навчальна програма з дисципліни «Організація контрольно-ревізійної роботи» зі вказівками тем, що вивчаються, наведена в розділі 3.

Успішне оволодіння дисципліною досягається самостійною роботою над підручниками, навчальними посібниками, законодавчими та нормативно-правовими актами. Самостійну роботу слід вести систематично, згідно плану, складеному студентом.

Вивчення кожної теми рекомендується проводити в наступній послідовності:

- 1) ознайомлення зі змістом теми згідно з програмою;
- 2) вивчення законодавчих актів і нормативних матеріалів, а також відповідного розділу навчального посібника;

3) складання конспекту по матеріалу, що вивчається;

4) виконання індивідуального завдання.

Індивідуальні завдання для самостійної роботи та методичні вказівки щодо їх виконання наведені у розділі 4.

Індивідуальне завдання повинно бути виконане і оформлене студентом відповідно до встановлених правил [32].

Індивідуальні завдання повинні бути зареєстровані в деканаті заочного факультету та на кафедрі обліку і аудиту.

По незрозумілих питаннях щодо вивчення дисципліни студенти можуть одержати консультацію у викладачів кафедри. Після отримання перевіреного індивідуального завдання від викладача необхідно врахувати всі виказані ним зауваження та внести необхідні виправлення.

2. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

При вивченні дисципліни потрібно ознайомитися з законами, законодавчими актами і нормативними матеріалами з різних питань, що регламентують бухгалтерський облік, фінансову звітність та контрольно-ревізійну роботу в Україні, стягнення коштів та застосування штрафних санкцій органами державного фінансового контролю та ін., постійно стежити за змінами, доповненнями і новими положеннями, що друкуються в офіційній періодиці.

Нижче наводяться законодавча і нормативна база, підручники і навчальні посібники та ін., необхідні і достатні для вивчення дисципліни «Організація контрольно-ревізійної роботи».

2.1. Основна література

1. Закон України від 26.01.1993 № 2939-ХІІ «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» зі змін. та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>.

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 310 «Про затвердження Положення про Державну фінансову інспекцію України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/310-2014-п>.

3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-ІV зі змін. та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page>.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI зі змін. та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

5. Закон України від 05.11.1991 № 1789-ХІІ «Про прокуратуру» зі змін. та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1789-12>.

6. Закон України від 30.06.1993 № 3341-ХІІ «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» зі змін. та доп.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3341-12>.

7. Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зі змін. та доп. // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

8. Положення про Державну фінансову інспекцію України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 310, зі змін. та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/310-2014-п>.

9. Порядок планування контрольно-ревізійної роботи Державною фінансовою інспекцією та її територіальними органами, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 08.09.2001 № 955, зі змін. та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://195.78.68.73/kru/uk/publish/article/34359>.

10. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 868 «Про утворення Державної аудиторської служби України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/868-2015-п>.

11. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879 зі змін. та доп. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#n16>.

12. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22.01.1996 № 116, зі змін. та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/116-96-п>.

13. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.12.2004 № 637 «Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні» зі змін. та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0040-05/page>.

14. Положення про інвентаризацію майна державних підприємств, що приватизуються, а також майна державних підприємств та організацій, яке передається в оренду (повертається після закінчення строку дії

договору оренди або його розірвання), затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 02.03.1993 № 158 , зі змін. та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/158-93-п>.

15. Порядок подання фінансової звітності, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 № 419, зі змін. та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-п>.

16. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку 1, 2, зі змін. та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua>.

17. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку 6-19, 21-34, зі змін. та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua>.

18. Бутинець Ф.Ф. Контроль і ревізія / Ф.Ф. Бутинець, Н.Г. Виговська, Н.М. Малюга, Н.І. Петренко. – Житомир, 2002. – 544 с.

19. Майданевич П.М. Контроль і ревізія: підручник / П.М. Майданевич, Д.О. Лазаренко. – Саки: ПП «Підприємство Фенікс», 2011. – 320 с.

20. Усач Б.Ф. Контроль і ревізія: підручник. – 7-ме вид., перероб. і допов. / Б.Ф.Усач. – К.: Лекціопедія, 2008. – 264 с.

21. Рогозян Л.Є., Вахлакова В.В. Ревізія і контроль: Навч. посібн. / Л.Є. Рогозян, В.В. Вахлакова. – Алчевськ: ДонДТУ, 2008. – 209 с.

22. Дікань Л.В. Контроль і ревізія: навч. посібн. / Л.В. Дікань. – К.: Центр навчальної культури, 2007. – 327 с.

23. Мамаєва О.О. Контроль і ревізія: навчально-методичний посібник / О.О. Мамаєва, С.О. Богдан, Л.Л. Рублевська. – К.: НМЦ, 2003. – 284 с.

24. Усач Б.Ф. Контроль і ревізія: підручник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів / Б.Ф. Усач. – К.: Знання, 2007. – 263 с.

25. Вітвицька Н. С. Контроль і ревізія: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / Н.С. Вітвицька, О.Е. Кузьмінська. – К.: КНЕУ, 2000. – 166 с.

26. Синюїна Н.В. Ілюстративний матеріал з навчальної дисципліни «Контроль і ревізія фінансових операцій» / Н.В. Синюїна. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2013. – 28 с.

2.2. Додаткова література

До додаткової літератури відносяться джерела, які призначені для більш поглибленого і розширеного вивчення дисципліни. До них відносяться такі видання.

27. Фінансовий облік I: Навч. посібник / Г.О. Король, Р.Б. Сокольська, Т.В. Акімова та ін. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2012. – 260 с.

28. Фінансовий облік II: Навч. посібник / Г.О. Король, Р.Б. Сокольська, В.Д.Зелікман та ін. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2014. – 316 с.

29. Нашкерська Г.В. Фінансовий облік: Навч. посібник / Г.В. Нашкерська. – К.: Кондор, 2011. – 503 с.

30. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник для вузів / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ЖИТІ, 2007. – 608 с.

31. Ткаченко Н.М. Бухгалтерский финансовый учет на предприятиях Украины: Учебник для студ. высш. учеб. завед. экон. спец. – 7-е изд., дополн. и перераб. – К.: А.С.К., 2005. – 550 с.

32. Організація виконання кваліфікаційних робіт у Національній металургійній академії України: Навч. посібник / В.П. Іващенко, А.К. Тараканов А.М. Должанський та ін. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2014. – 90 с.

3. РОБОЧА ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ПО ТЕМАХ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Суть, предмет, методи, методичні прийоми та класифікація контролю

Суть і функції економічного контролю. контроль як елемент управління. Класифікація організаційних форм, видів і методів контролю. Специфічні методи контролю в контрольно-ревізійній роботі

При вивченні цієї теми необхідно уявити форми економічного контролю в Україні та органи, які їх здійснюють, та звернути увагу на класифікацію контролю за наступними ознаками: періодичністю здійснення, інформаційним забезпеченням, за формами здійснення, ознайомитися зі змістом, предметом і методом фінансово-господарського контролю і ревізії.

Слід уявити сутність і зв'язки між категоріями контролю: предмет, об'єкт, суб'єкт. Необхідно звернути увагу на особливості проведення контрольних заходів різними суб'єктами та на відмінності між цими видами контролю.

Суть контролю полягає в тому, щоб за допомогою певної системи перевірок забезпечити виконання господарських планів, раціональне використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Функції економічного контролю залежать від дії економічних законів та цілей суспільства, інтереси якого він забезпечує.

Окремо необхідно розглянути ревізію як форму фінансового контролю, її зміст, функції, завдання, класифікацію, специфічні методи контролю в контрольно-ревізійній роботі.

Література: [1-3, 9, 15, 16, 18].

Тема 2. Методика і техніка перевірки облікової документації під час ревізії. Планування і процедури здійснення ревізійного процесу.

Суть і класифікація документів, прийоми документального контролю. Техніка ревізійного вивчення документів. Послідовність, планування і процедури здійснення ревізійного процесу

При вивченні цієї теми необхідно звернути увагу на те, що документальний контроль полягає у вивченні бухгалтерських документів, записів в облікових регістрах, показників звітів і балансів, статистичних та оперативних матеріалів. Його здійснюють за допомогою огляду документів, вивчення сутності і змісту відображеної в документі операції.

Методи дослідження документів, застосовувані в документальному аналізі, різняться своїм змістом, формами здійснення, об'єктом, предметом і завданнями, колом об'єктів перевірки, сферою застосування та іншими ознаками. Студентам потрібно визначити суть методів дослідження документів. Для цього необхідно дослідити класифікацію документів за різними ознаками і визначити методи та прийоми дослідження документів в залежності від їх виду.

Особливу увагу необхідно звернути на техніку ревізійного вивчення документів.

При ознайомленні з плануванням контрольно-ревізійної роботи необхідно приділити увагу правильному підбору об'єктів і своєчасності проведення на них ревізій. Необхідно ознайомитися з методикою проведення комплексної ревізії. Важливо засвоїти прийоми документального та фактичного контролю фінансово-господарської діяльності підприємств.

Далі необхідно навчитися складати проміжні та загальні акти за результатами ревізії. Форма акту наведена в додатку 3.

Література: [8, 10, 12, 18-26].

Тема 3. Організація та проведення ревізії касових операцій та операцій на рахунках в банках.

Завдання, послідовність, джерела ревізії операцій касових та на рахунках у банку. Документальна ревізія касових і банківських операцій. Нормативна база та об'єкти контролю під час ревізії касових операцій

При вивченні цієї теми необхідно повторити матеріал, що викладався при вивченні дисциплін «Бухгалтерський облік», «Фінансовий облік І» та ознайомитися з нормативною базою щодо ведення касових операцій, Інструкцією про відкриття банками рахунків у національній та іноземній валюті зі змінами та доповненнями станом на діючий час та ін.

Слід пам'ятати, що ревізія каси та касових операцій – одна з найвідповідальніших ділянок документальної ревізії. По-перше, необхідно визначити завдання та етапи ревізії каси. Далі визначити джерела ревізії касових операцій. Для цього потрібно згадати первинні документи, облікові регістри та звітні документи, що застосовуються при оформленні касових операцій. Необхідну увагу слід приділити поняттю – раптова ревізія готівкових коштів у касі.

Контроль за операціями на рахунках у банку також є дуже важливим. Особливу увагу слід приділити документальним джерелам ревізії таких операцій (випискам банку, платіжним дорученням, дорученням-вимогам та ін.; книгам аналітичного обліку коштів; обліковим регістрам). Крім того, необхідно визначити етапи контролю операцій на рахунках в банку та розібратися з прийомами застосування методів зустрічної і взаємної перевірки.

Література: [6, 10, 13, 16-26].

Тема 4. Організація та проведення ревізії розрахункових операцій.

Завдання, послідовність і джерела ревізії. Інвентаризація розрахунків. Ревізія розрахунків з оплати праці. Ревізія розрахунків за претензіями

При ревізії розрахунків з бюджетом та позабюджетними фондами необхідно керуватися Податковим кодексом України, а також окремими законами та постановами уряду, що визначають порядок нарахування та терміни сплати певного податку до бюджету. Слід пам'ятати, що визначальним документом під час цієї ревізії є податкове законодавство.

Перевіряючи розрахунки з підзвітними особами, необхідно особливу увагу приділити правильності використання підзвітних сум та наявності підтверджувальних документів.

Про порушення фінансової та розрахункової дисципліни свідчить наявність дебіторської і кредиторської заборгованості, що є негативним фактором в діяльності підприємства.

Найважливішим питанням комплексної ревізії фінансової діяльності підприємства є перевірка операцій по нарахуванню заробітної плати та її виплати. Для цього необхідно ознайомитися з законами України про оплату праці, про відпустки, іншими нормативними актами уряду, які регулюють нарахування оплати праці, утримання з неї, ведення бухгалтерського обліку і розрахунків з працівниками.

Також треба приділити увагу ревізії розрахунків за претензіями. Така перевірка підвищує відповідальність підприємства за виконання господарських договорів.

Література: [6, 10, 13, 16-26].

Тема 5. Організація та проведення ревізії операцій з основними засобами і товарно-матеріальними цінностями.

Завдання, послідовність, джерела ревізії операцій з основними засобами. Особливості інвентаризації основних засобів. Контроль за орендою основних засобів. Завдання, послідовність і джерела ревізії операцій з товарно-матеріальними цінностями

При вивченні цієї теми необхідно повторити матеріал, що викладався при вивченні дисциплін «Бухгалтерський облік», «Фінансовий облік I».

Основним документом, що регулює бухгалтерський облік основних засобів, є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда», Податковий кодекс України та ін., якими керуються ревізори при перевірці операцій із основними засобами і нематеріальними активами.

Облік операцій з основними засобами належать до найбільш складних видів бухгалтерської роботи з огляду на їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку. Перевіряючи надходження, рух і вибуття основних засобів, правильність кореспонденції рахунків, важливо брати до уваги організаційну форму об'єкта контролю.

Ревізори мають здійснювати перевірку законності операцій з основними коштами щодо ефективності експлуатації наявних інвентарних об'єктів, що зумовлює певну деталізацію напрямів контролю операцій з основними коштами. Студентам потрібно визначити завдання, послідовність, джерела ревізії операцій з основними засобами.

Треба звернути увагу на дотримання встановлених норм амортизаційних відрахувань по групах основних засобів і методах нарахування амортизації основних засобів та на інші особливості обліку надходження, використання та вибуття основних засобів..

На матеріальні цінності припадає найбільша частка в собівартості продукції. Забезпечення збереження і раціональне їх використання – одна з вирішальних умов підвищення ефективності виробництва продукції. Під час ревізії важливо перевірити ефективність використання матеріальних

ресурсів для збільшення випуску економічно вигідних видів продукції, зменшення частки витрат сировини і матеріалів на її виробництво. Тому правильна організація контролю за витратами матеріалів має велике значення у збереженні та економному витрачанні матеріальних цінностей. Важливо правильно визначити завдання, послідовність, джерела ревізії операцій з товарно-матеріальними цінностями.

Під час перевірки матеріально-технічного забезпечення необхідно приділити увагу визначенню планової потреби в матеріальних ресурсах. Особливу увагу треба звернути на інвентаризацію матеріальних цінностей під час проведення ревізії збереження ресурсів.

Перевірку правильності відпуску матеріалів проводять на відповідність вимогам П(С)БО 9 «Запаси», який дає змогу використовувати один із шести методів оцінки запасів або декілька одночасно. При цьому слід уточнити, що для усіх одиниць бухгалтерського обліку запасів, що мають однакові умови використання, застосовується тільки один із наведених методів.

Слід пам'ятати, що під час ревізії операцій з тарою та МШП необхідно враховувати вимоги Положення (стандартів) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» та 9 «Запаси», а також галузевих інструкцій.

Література: [6, 10-26].

Тема 6. Організація та проведення ревізії витрат на виробництво та ревізії готової продукції.

Завдання, послідовність і джерела ревізії. Перевірка витрат за різними напрямками. Завдання, послідовність і джерела ревізії готової продукції. Перевірка виконання договірних відносин з покупцями.

При вивченні цієї теми необхідно повторити матеріал, що викладався при вивченні дисциплін «Бухгалтерський облік», «Фінансовий облік I».

Спочатку треба визначити завдання, послідовність і джерела ревізії виробництва та готової продукції.

Аналізуючи складові витрат (матеріальні, на оплату праці, адміністративні), слід з'ясувати причини змін та вплив на фінансовий результат кожної з них. Насамперед визначають, які витрати впливають на фінансовий результат. Об'єктом дослідження має стати достовірність інформації про витрати на господарські операції на відповідних рахунках та облікових реєстрах бухгалтерського обліку, а також достовірність інформації про ці витрати у фінансовій звітності.

Особливу увагу необхідно звернути на обґрунтованість складених калькуляцій (планових та звітних); виконання плану виробництва продукції; наявність договорів на постачання продукції, документів на відвантаження, актів інвентаризації незавершеного виробництва. Найбільшу увагу необхідно звернути на можливості викривлення звітних даних щодо обсягу реалізованої продукції.

Одним із завдань ревізії є перевірка виконання договірних відносин з покупцями. Слід пам'ятати, що з'ясування законності та обґрунтованості укладення договорів із постачальниками, виконання їх умов та здійснення взаєморозрахунків по операціях з реалізації продукції покупцям, доцільність укладання договорів є об'єктами ревізії. Виконання договорів слід перевіряти не тільки у вартісному, а й у натуральному виразі за кількістю укладених договорів і фактичним їх виконанням.

Література: [6, 10-26].

Тема 7. Організація та проведення ревізії стану бухгалтерського обліку і фінансової звітності.

Завдання, об'єкти, джерела інформації і методичні прийоми контролю. Контроль і ревізія фінансового стану підприємства за фінансовою звітністю. Контроль і ревізія коштів цільового призначення.

При вивченні цієї теми дисципліни студентам необхідно пам'ятати, що ревізія бухгалтерського обліку і фінансової звітності бюджетної установи здійснюється, зазвичай, під час проведення ревізії виконання

кошторису, тематичної перевірки та при фінансовій і комплексній ревізії. Тому до програми і робочого плану ревізії бюджетної установи вноситься окремим пунктом питання перевірки бухгалтерського обліку і фінансової звітності та відображаються її результати в окремому розділі акта. Стан бухгалтерського обліку треба перевіряти на всіх етапах ревізії, тобто у перевірці кожного без винятку питання ревізії накопичувати і узагальнювати виявлені порушення.

З огляду на програму ревізії і способи перевірки інформації про стан бухгалтерського обліку і фінансової звітності визначають об'єкти, джерела інформації, методичні прийоми (методи дослідження облікової інформації) та узагальнення результатів контролю і ревізії. Особливу увагу слід приділити ревізії фінансового стану підприємств, які працюють в умовах ринкової економіки, для чого слід дати оцінку платоспроможності підприємств за звітний період у динаміці; визначити суми оборотних коштів; вивчити структуру джерел коштів; розрахувати дебіторську заборгованість і запаси; оцінити прибутковість підприємства; обчислити рентабельність підприємства і фактори, що на неї впливають.

При перевірці використання оборотних коштів слід ознайомитися з інформацією, що відображається в Балансі, Звіті про результати фінансової діяльності, Звіті про рух грошових коштів та інших формах звітності підприємств і організацій.

Також слід приділити увагу тому, що під час ревізії перевіряється уся інформація про стан і рух коштів за різновидами кожного капіталу – статутного, пайового, додаткового, резервного, вилученого, неоплаченого, а також інформація про нерозподілені прибутки (непокриті збитки) та кошти на цільове фінансування і витрати, забезпечення майбутніх витрат і платежів, страхових резервів. Завданнями ревізії при цьому є забезпечення контролю формування і цільового використання капіталу та коштів цільового фінансування і цільових надходжень. Відповідно до завдань ревізії визначаються об'єкти, джерела інформації та методичні прийоми контролю і ревізії капіталу, резервів, коштів цільового фінансування та цільових надходжень.

Література: [6, 10-26].

Тема 8. Узагальнення, розгляд та реалізація результатів ревізії.

Порядок узагальнення і методика оформлення акта ревізії. Висновки за матеріалами ревізії і вжиття заходів щодо усунення виявлених порушень і недоліків. Реалізація результатів ревізій і перевірок

При самостійному вивченні цієї теми слід ознайомитися з законодавчими актами, що регулюють контрольно-ревізійну роботу в Україні.

Документування контрольних заходів та їх результатів за змістом і формою полягає у складанні робочих, офіційних, додаткових і супровідних документів. Студентам необхідно визначитися, які конкретно документи складаються під час та при закінченні ревізії.

Важливо, що форми складання акта чи довідки залежать від ревізора, однак критерії формування структури офіційної документації вимагають дотримання уніфікованого підходу, суть якого полягає в умовному поділі документа на певні частини. Необхідно розібратися зі структурою та змістом таких документів.

Крім того, необхідно розуміти, що кваліфікованого проведення ревізії та обґрунтування кожного факту, викладеного в акті, взяття пояснень та проведення службового розслідування недостатньо. Потрібно вжити заходів, котрі запобігають повторенню таких порушень на інших суб'єктах господарювання. Домогтися цілей можна виконанням контролюючими органами низки процедур, які разом становлять механізм усунення наслідків фінансових порушень. При вивченні цієї теми необхідно дослідити такий механізм.

Питання способів реалізації результатів ревізій і перевірок також підлягають ретельному вивченню.

Література: [3, 8, 11, 15-26].

Тема 9. Взаємодія державних служб фінансового контролю з правоохоронними органами.

Правові підстави організації взаємодії. Взаємодія з правоохоронними органами на стадії підготовки до здійснення контрольних заходів. Взаємодія з правоохоронними органами на стадії здійснення контрольних заходів. Взаємодія з правоохоронними органами на стадії реалізації результатів проведення контрольних заходів

При самостійному вивченні студентами цієї теми необхідно розуміти, що контрольні заходи органи контрольно-ревізійної служби на всіх стадіях і етапах контрольного процесу здійснюють у тісному контакті з правоохоронними органами. Це регламентується певними законодавчими та підзаконними нормативними актами. Так, можна виділити чотири основних етапи взаємодії ДКРС та органів внутрішніх справ: етап підготовки до здійснення контрольних заходів; етап здійснення контрольних заходів; етап завершення контрольних заходів, етап реалізації результатів проведення контрольних заходів.

Необхідно розібратися у взаємозв'язках органів контрольно-ревізійної служби з правоохоронними органами на кожному з цих етапів.

Література: [2, 4, 5].

Тема 10. Відмінності між аудитом, обліком, ревізією та судово-бухгалтерською експертизою

Ревізія та її зв'язок з аудитом, обліком, судовою (правовою) бухгалтерією та судово-бухгалтерською експертизою. Відмінності між аудитом, обліком, ревізією та судово-бухгалтерською експертизою. Сутність фінансового моніторингу

При самостійному вивченні студентами цієї теми студенту необхідно визначити поняття «Аудит», «Облік», «Судова (правова) бухгалтерія» та «Судово-бухгалтерська експертиза». Визначивши ці поняття, потрібно виявити розбіжності та схожість між ревізією та названими поняттями. Крім того, окремо потрібно приділити увагу сутності фінансового моніторингу.

Література: [18-26].

4. КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ЇХ ВИКОНАННЯ

З дисципліни «Організація контрольно-ревізійної роботи» передбачено виконання індивідуального завдання, що дозволить сформулювати у студентів практичні навички щодо організації та проведення контрольно-ревізійної роботи на підприємствах.

При виконанні **першої частини завдання** необхідно розкрити два теоретичні питання, перелік яких наведено в додатку А.

Номери питань для виконання першого завдання вибираються студентом відповідно до двох останніх цифр залікової книжки або студентського квитка згідно таблиці 4.1.

Номера питань знаходяться на перетину відповідного рядка та строки.

Відповіді, які надаватимуться на теоретичні запитання, повинні мати стислий зміст.

Варіант другої частини завдання вибирається студентом наступним чином. Всі дані базової таблиці для другої частини завдання (додаток Б, таблиця Б.1) перемножуються кожним студентом на коефіцієнт, який дорівнює:

**1 + число з двох останніх цифр залікової книжки,
поділене на 100.**

Наприклад, номер залікової книжки студента дорівнює 820788, число з двох останніх цифр – 88.

Таким чином, всі дані, наведені в базовій таблиці Б.1 додатка Б, цьому студентові необхідно перемножити на число

$$1 + 88 : 100 = 1,88.$$

Таблиця 4.1

Номери запитань з теоретичної частини дисципліни

Остання цифра залікової книжки	Передостання цифра залікової книжки									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
1	1, 101	2, 102	3, 103	4, 104	5, 105	6, 14	7, 15	8, 16	9, 17	10, 18
2	11, 19	12, 20	13, 21	38, 22	39, 23	40, 24	41, 25	42, 79	43, 80	44, 81
3	45, 82	46, 83	47, 84	69, 85	70, 86	71, 87	72, 88	73, 89	74, 90	75, 91
4	76, 92	77, 93	48, 78	14, 49	15, 50	16, 51	17, 52	18, 53	19, 54	20, 55
5	21, 56	22, 57	23, 94	24, 95	25, 96	48, 97	49, 98	50, 99	51, 100	52, 101
6	53, 102	54, 103	55, 104	56, 105	26, 57	27, 79	28, 80	29, 81	30, 82	31, 83
7	32, 84	33, 85	34, 86	35, 87	36, 88	37, 89	58, 90	59, 91	60, 92	61, 93
8	26, 62	27, 63	28, 64	29, 65	30, 66	31, 67	32, 68	1, 33	2, 34	3, 35
9	4, 36	5, 37	6, 58	7, 59	8, 60	9, 61	10, 62	11, 63	12, 64	13, 65
0	26, 66	27, 67	28, 68	29, 94	30, 95	31, 96	32, 97	33, 98	34, 99	35, 100

При цьому, наприклад, якщо сума по прибутковому касовому ордеру №109 складає 429 грн (див. таблицю Б.1 додатка Б), то для обраного варіанта вона буде дорівнювати

$$850 \times 1,88 = 1598,00 \text{ грн,}$$

сума наявних у касі готівкових коштів, буде дорівнювати

$$2380 \times 1,88 = 4474,40 \text{ грн}$$

і так далі.

З використанням коефіцієнта розраховують інші показники на підставі базової таблиці Б.1 додатка Б, які і будуть вихідними даними для виконання другого завдання контрольної роботи.

При виконанні другого завдання, яке являє собою імітаційну вправу, необхідно на підставі вихідних даних, розрахованих як указано вище, визначити наявні порушення по відповідних операціях на підприємстві.

За результатами перевірки скласти акт ревізії за формою, що наведена у додатку В.

ДОДАТОК А

Перелік теоретичних питань.

1. Сутність контролю як функції управління.
2. Значення контролю в умовах ринкової економіки.
3. Визначення контролю як економічної категорії.
4. Види контролю, їх характеристика. Форми контролю, їх характеристика.
5. У чому полягає відмінність понять «види» і «форми» контролю?
6. Методичні прийоми і способи здійснення документального контролю, їх характеристика.
7. Зміст, порядок складання і затвердження планів контрольно-ревізійної роботи.
8. Права, обов'язки і відповідальність службових осіб підприємств, діяльність яких ревізується.
9. Основні етапи (стадії) проведення ревізії, їх характеристика.
10. Вимоги до оформлення акта ревізії.
11. Реалізація матеріалів контролю.
12. Шляхи підвищення ефективності контрольно-ревізійної роботи в системі Державної контрольно-ревізійної служби України.
13. Методика оперативного обліку та складання звітності з виконання контрольно-ревізійної роботи.
14. Завдання ревізії грошових коштів.
15. Джерела інформації, які використовуються при ревізії грошових коштів.
16. Перелічити нормативні акти, якими керується ревізор при здійсненні контролю грошових коштів.
17. Методика перевірки фактичної наявності касової готівки.
18. Перевірка дотримання умов зберігання готівки.
19. Вимоги до ведення первинного обліку касових операцій. Порядок ведення касової книги, здача звітів касира до бухгалтерії.
20. Напрями перевірки дотримання касової дисципліни.

21. Перевірка цільового використання готівки.
22. Зазначити можливі порушення Порядку ведення касових операцій у національній валюті в Україні.
23. Напрями і методика перевірки операцій за рахунками в банках.
24. Напрями і методика перевірки операцій з грошовими документами і цінними паперами.
25. Заходи, що застосовуються в разі виявлення порушень вимог чинного законодавства щодо касових операцій, операцій на рахунках у банку.
26. Напрями і методи проведення ревізії розрахунків з підзвітними особами.
27. Вимоги щодо заповнення платіжних документів за розрахунковими операціями.
28. Особливості ревізії розрахунків з постачальниками і підрядниками.
29. Ревізія розрахунків з покупцями і замовниками.
30. Особливості ревізії розрахунків з іншими дебіторами і кредиторами.
31. Перевірка розрахунків за претензіями і по відшкодуванню матеріальних збитків.
32. Перевірка розрахунків по оплаті праці.
33. Можливі порушення і заходи щодо їх усунення за розрахунковими операціями.
34. Порядок здійснення ревізії розрахунків з бюджетом.
35. Особливості перевірки розрахунків за ПДВ.
36. Особливості перевірки розрахунків за прибутковим податком з громадян.
37. Особливості перевірки розрахунків за податком на прибуток підприємства.
38. Завдання і джерела інформації для здійснення ревізії основних засобів.
39. Нормативно-правове регулювання обліку операцій з основними засобами.
40. Напрями і способи проведення ревізії стану збереження основних засобів.

41. Перевірка повноти і своєчасності проведення інвентаризацій основних засобів і відображення в обліку їх наслідків.
42. Зміст ревізії операцій по надходженню основних засобів.
43. Способи ревізії операцій по переміщенню і вибуттю основних засобів.
44. Ревізія правильності і нарахування зносу основних засобів.
45. Типові порушення порядку здійснення і відображення в обліку операцій з основними засобами.
46. Особливості ревізії операцій по ремонту основних засобів.
47. Заходи, що вживаються для усунення виявлених порушень вимог чинного законодавства по операціях з основними засобами.
48. Завдання і джерела ревізії матеріальних цінностей.
49. Порядок здійснення перевірки стану складського господарства і стану збереження матеріальних цінностей.
50. Напрями і способи ревізії операцій по прийманню матеріальних цінностей.
51. Напрями і способи ревізії операцій по відпуску матеріальних цінностей.
52. Методика проведення ревізії операцій по використанню матеріальних цінностей у виробництві.
53. Особливості ревізії операцій з тарою.
54. Методика ревізії малоцінних і швидкозношуваних предметів.
55. Перевірка якості проведених інвентаризацій матеріальних цінностей і відображення в обліку їх наслідків.
56. Найбільш типові порушення правил здійснення і відображення в обліку операцій з матеріальними цінностями.
57. Заходи, що застосовуються в разі виявлення порушень вимог чинного законодавства щодо операцій з матеріальними цінностями.
58. Завдання, основні напрями і джерела інформації для проведення ревізії витрат на виробництво.
59. Напрями і методика перевірки матеріальних витрат.
60. Основні напрями контролю витрат на оплату праці.
61. Методичні прийоми контролю інших прямих витрат.

62. Особливості перевірки непрямих витрат.
63. Як перевірити правильність оцінки незавершеного виробництва?
64. Методичні прийоми контролю накладних витрат.
65. Перевірка правильності ведення обліку зведених витрат і калькулювання собівартості продукції.
66. Напрями контролю валових витрат.
67. Типові порушення облікових правил щодо собівартості продукції, робіт (послуг).
68. Заходи, що вживаються в разі виявлення порушень вимог чинного законодавства щодо складу витрат і калькулювання собівартості продукції, робіт (послуг).
69. Завдання і джерела ревізії реалізації продукції.
70. Напрями і способи перевірки виконання виробничої програми по виготовленню продукції.
71. Методичні прийоми контролю повноти оприбуткування готової продукції.
72. Перевірка якості проведених інвентаризацій готової продукції і відображення в обліку їх наслідків.
73. Особливості ревізії операцій по відвантаженню продукції покупцям.
74. Контроль обсягів реалізації.
75. Перевірка правильності відображення в обліку формування і розподілу позавиробничих витрат.
76. Контроль правильності визначення фактичної собівартості реалізованої продукції.
77. Найбільш типові порушення правил здійснення і відображення в обліку операцій по реалізації продукції, робіт (послуг).
78. Заходи, що вживаються в разі виявлення порушень вимог чинного законодавства щодо операцій по реалізації продукції, робіт (послуг).
79. Завдання і джерела ревізії фінансових результатів діяльності підприємства.
80. Напрями і методичні прийоми здійснення ревізії фінансових

результатів від основної діяльності підприємства

81. Напрями контролю позареалізаційних доходів.

82. Перевірка правильності формування прибутку та його відображення у фінансовому обліку.

83. Перевірка законності і правильності відображення в фінансовому обліку операцій по використанню прибутку.

84. Особливості перевірки правильності ведення податкового обліку фінансових результатів діяльності підприємства.

85. Напрями контролю статутного фонду підприємств недержавної форми власності.

86. У чому полягають особливості ревізії статутного фонду підприємств державної форми власності?

87. Ревізія фінансових результатів діяльності підприємства.

88. Ревізія фінансової стабільності, платоспроможності та ліквідності підприємства.

89. Напрями ревізії утворення і використання резерву наступних витрат і платежів.

90. Напрями контролю фінансового стану підприємства.

91. Як перевіряти платоспроможність підприємства?

92. Найбільш типові порушення правил здійснення і відображення в обліку операцій з фінансовими результатами, фондами, резервами підприємства.

93. Заходи, що вживаються в разі виявлення порушень вимог чинного законодавства щодо операцій з фінансовими результатами, фондами, резервами підприємства.

94. Завдання і джерела ревізії стану бухгалтерського обліку, внутрішнього контролю на підприємстві

95. Напрями перевірки організації облікової роботи на підприємстві.

96. Перевірка професійної відповідності працівників бухгалтерії своїм посадам.

97. Перевірка забезпеченості бухгалтерії інструктивними матеріалами, бланками первинних документів, облікових реєстрів, звітних форм.

98. Перевірка стану архіву.
99. Перевірка стану бухгалтерського обліку.
100. Контроль стану первинного обліку.
101. Перевірка стану внутрішньогосподарського контролю
102. Методичні прийоми і способи контролю достовірності облікової інформації в балансі підприємства.
103. Контроль звітних показників фінансово-господарської діяльності підприємства.
104. Найбільш типові порушення правил організації облікової і контрольної роботи на підприємстві.
105. Заходи, що вживаються в разі виявлення порушень вимог чинного законодавства щодо організації бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю на підприємстві.

ДОДАТОК Б

Таблиця Б.1

Вихідні дані для виконання другого завдання

Назва показника	Сума, грн
1	2
1. Аналізуючи нижченаведені дані станом на 10.02 поточного року, визначити обсяги за видами касової готівки, які за чинним законодавством включаються до фактичної наявності грошових коштів у касі під час проведення інвентаризації	
1.1. Касиром пред'явлені останні номери касових ордерів:	
- прибутковий касовий ордер № 109 на суму	850,00
- прибутковий касовий ордер № 110 на суму	9500,00
- видатковий касовий ордер № 425 на суму	490,00
1.2. Касиром пред'явлені:	
- наявні у касі готівкові кошти на суму	2380,00
- платіжна відомість на виплату матеріальної допомоги № 11 на суму	9500,00
- за відомістю №11 виплачено матеріальної допомоги на суму	7300,00
- розписка начальника відділу постачання Костко Є.П. про одержання в борг із каси підприємства від 15.01 поточного року терміном до 15.02 поточного року на суму	1000,00
- у сейфі виявлено готівку, що належить профспілковій організації підприємства, за поясненнями касира в сумі	1590,00
- за обліковими даними залишок грошових коштів на момент інвентаризації становить	2560,00
2. Перевіркою цільового використання грошових коштів за березень поточного року виявлено такі факти:	
2.1. Надходження готівкових коштів у касу з розрахункового та інших рахунків у банку для виплати:	
заробітної плати	143197,00
матеріальної допомоги	5300,00
сум на господарські потреби	3740,00

Продовження таблиці Б.1

1	2
2.2. Надходження готівкових коштів у касу з інших джерел: залишок підзвітних сум відшкодування нестач реалізація майна	1650,00 450,00 8151,00
2.3. Видатки готівки: на виплату зарплати на виплату допомоги на господарські потреби на рахунки в банку	140536,00 6500,00 2460,00 12972,00
3. Перевірити правильність утримання податку на дохід фізичних осіб (ПДФО) із заробітної плати робітників підприємства:	
Бухгалтеру Петровій І.В. (інвалід І групи) - нарахована заробітну плату в сумі	1700,00
- утримано ПДФО в сумі	154,47
Економісту Хоменко В.Т. (учасник ліквідації аварії на ЧАЕС ІІІ категорії) - нарахована заробітну плату в сумі	1610,00
- утримано ПДФО в сумі	95,78
Юристу Дейч Ф.С. - нарахована заробітну плату в сумі	2850,00
- утримано ПДФО в сумі	427,50
Інженеру Головка Л.М. - нарахована заробітну плату в сумі	3220,00
- утримано ПДФО в сумі	527,69
Завідуючому складом Гармаш О.І. - нарахована заробітна плата в сумі	2460,00
- утримано ПДФО в сумі	350,18

Продовження таблиці Б.1

1	2
4. Перевірити правильність відображення в обліку результатів інвентаризації основних засобів по цеху № 2:	
4.1. Встановлено нестачу двох приладів за обліковою ціною 1360 грн. на загальну суму	2720,00
4.2. Надлишок трьох приладів за обліковою ціною 650 грн. на суму	1950,00
4.3. В обліку відображено: - дебет 947 «Нестачі і втрати від псування цінностей» - дебет 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» - кредит 10 «Основні засоби»	770,00 1950,00 2120,00

ДОДАТОК В

Приклад форми

АКТ **ревізії фінансово-господарської діяльності**

_____ (назва підприємства)

Ревізійною групою в складі _____

_____ (посади, прізвища, ім'я та по батькові керівника та членів ревізійної групи)

діючих на підставі _____

_____ (назва документа, ким прийнято, номер, дата)

проведена ревізія фінансово-господарської діяльності _____

_____ (назва підприємства)

Особами, відповідальними за фінансово-господарську діяльність за ревізований період, були _____

_____ (посади, прізвища, ім'я та по батькові керівних осіб підприємства)

Ревізія проводилась у присутності керівника підприємства, головного бухгалтера та інших відповідальних осіб.

За минулий рік ревізія фінансово-господарської діяльності

_____ (назва підприємства)

проводилась ревізійною групою в складі _____

_____ (посади, прізвища, ім'я та по батькові керівника групи та інших членів ревізійної групи)

за період _____ .

Ревізію розпочато “__” _____ р.

Ревізію закінчено “__” _____ р.

Ревізією встановлено: _____

_____ (описуються факти порушень і недоліків відповідно до розділів контрольно-ревізійної роботи)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ.....	5
2. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	7
3. РОБОЧА ПРОГРАМА І МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ПО ТЕМАХ ДИСЦИПЛІНИ.....	11
4. КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ЇХ ВИКОНАННЯ.....	22
ДОДАТОК А.....	25
ДОДАТОК Б.....	31
ДОДАТОК В.....	34

Підписано до друку 30.09.2016. Формат 60x84 1/16. Папір друк. Друк плоский.
Облік.-вид. арк. 2,05. Умов. друк. арк. 2,02. Тираж 100 пр. Замовлення №

Національна металургійна академія України
49600, м. Дніпропетровськ-5, пр. Гагаріна, 4

Редакційно-видавничий відділ НМетАУ